

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
1 évre	3 K.	1 évre	4-50 K.
1 évre	6 K.	1 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

M megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.

TELEFON 208.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A piac kofája

egyszerűen kvalifikálhatatlan goromba, ha a „naccsága,“ a kalapos uri dáma alkudni merészel a portékájára s nem fizeti ki szó nélkül a lehetetlen árakat. Haragusznak rá, mert neki a husz fillér is pénz, ma, mikor a megélhetésért jobban kell küzdelem, mint valaha; és éppen ez az, amit a kofák nem tudnak az urinóknak megbocsájtani. Ha naccsága, hát legyen naccsága! azaz: ne sajnálja a pénzét. Mit keres a kalap annak a fején, aki számolja a krajcárt, úgy filozofál a piac kofája. És a telt zsebű kofa gögje dühösen fordul azok felé, akik urinók mernek lenni, holott prédálni való tőkéjük nincs hozzá.

Nekünk, a csekély vagyonu vagy részben egész vagyontalan középosztálynak, mely legtöbbet szenved a háború drágasága miatt, nekünk szól ez parázs kis hadüzenet, amelyet komikusnak is vehetnénk, ha nem nehezítené meg napról-napra jobban és jobban a megélhetést.

Köztudomású, hogy a tisztviselő, még a jobban fizetett is, most valósággal nyomorog. Mert ő a maga munkájának árát föl nem emelhetik, míg minden, amit másoktól vesz, száz pencenttel drágább lett. Vásáros asszonyoknál, munkásoknál szinte elv: ha uriember kérdi, mennyibe kerül, drágább, mint a maguk fajtájának. Ami helyes is volna, ha igazán gazdagot adóztatnák meg vele: de nem helyes, mikor egyik nyomorúságot különböztetik meg a másiktól.

Azok a bizonyos kalapos urinók, akiket inzultálni ma már — ugylátszik — virtusszámba megy, tudják-e, mit dolgoznak manapság?

Cseléd nélkül vagy egy kisebb fajta kisegítő leánnyal (mert a cseléd megkívánja vacsorára a húst, de az uriaszszony megelőzgeszik a délről maradt főzelékekkel is) elvégez minden házimunkát, kijár a piacra, takarít és főz. És semmi sem nehéz és semmi sem alan-

tas neki; ott segít a mosóteknő mellett, mert a mosónők, ha nem figyelik őket, szeretik kefélni a ruhát.

De ez csak egyik része a dolognak. Ott vannak a gyerekek, akiket rendben kell tartani, akiktól, uri mivelteknél fogva elvárja az iskola, hogy egy kicsit tanuljanak is. Tehát a gyermekek tanításával is kell foglalkozniuk.

Aztán a ruha. Ennek sem szabad rongyosnak lennie. De ki győz annyi ruhát venni? honnan? miből? S előkerülnek a szekrényből ócska ruhadarabok, férfikabát, szoknya. S a nagykabátból kiskabát lesz, régi ruhából új ruha, rongyos bluzból kalapdisz.

Cseléd, varró és nevelőnő s finom urihölgy egy személyben: ez a mai tisztviselőasszony, a cifra nyomorúság mosolygó hőse. S ez nem kivétel, ez a szabály; mi, akik köztük, velük élünk, tudjuk.

Csupán a piac haragos kofa asszonyai nem tudják, ők csak a kalapos, mégis alkudozni merészlő damát látják, akit szidalmazni, csuffá tenni: virtus, megéri még a tiz koronát is, amit büntetésből fizetni kell érte.

A háború, ez a nagy demokráta, lám, válogatás nélkül ontja a halált fenn és lenn, urak és parasztok között, munkás középosztályunk vállaira a legnagyobbat helyezve.

A világ háború.

A nyugati offenzíva még tart. A franciák Arrastól északra támadtak, ám a németek ezeket a támadásokat, éppen úgy, mint a nyugati szövetségesek loosi offenzíváját is, visszautasították. Souchez és Neuville körül a franciák igen súlyos veszteségeket szenvedtek, szintugy az egész Champagneban.

A nyugati offenzívát jellemzi, hogy most már a francia hivatalos jelentés is folyton a német csapatok támadásáról számol be.

A keleti hadszíntéren

Hindenburg seregei rohamoznak gyönyörű eredménnyel Düna burg előtt. A középben Lipót bajor herceg és Linsingen tábornok csapatai tartják a német állásokat, míg Kelet-Galiciában és Wolhíniában mi utasítjuk vissza az oroszok minden támadását. Egyetlen lépést sem jutnak előre az oroszok, minden támadásuk teljesen hatástalan.

Szerbiában.

Támadásaink az ellenség leghevesebb ellenállása dacára mindenütt előrehaladnak. A Drina alsó folyásánál csapataink a szerbeket több lövészárokból kiűzték.

Belgrádtól délre az ellenségtől több, szívósan védelmezett támpontot ragadtunk el.

A szerbek ellentámadásai minden esetben az ellenség súlyos veszteségével hiúsultak meg.

Oroszország.

Burkanovnál a Strypa mellett a tegnapi jelentésben említett támadások során osztrák-magyar és német zászlóaljok a negyedik támadást visszaverték.

A doberdói fensíkon.

Az olaszok tegnap nehéz és közepkaliberű lövegekből a lafrauni fensík ellen élénk tüzezségi tüzelést kezdtek. Az ellenség tüzezsége a tengermelléki harcvezető egyes szakaszai ellen is fokozott tevékenységet fejtett ki.

Olasz gyalogsági osztagok ama kísérleteit, hogy a wrsiki és a tolmeini hidfőt megközelítsék, meghusítottuk.

A doberdói fensík északnyugati részén az ellenséget meglepetésszerű tüzeléssel támadtuk meg, arra kényszerítettük, hogy elől lévő fedezőkeit menekülve hagyja oda.

Az olasz seregekben napról-napra jobban érezhető az, erőhanyatlás a hideg miatt.

„A csász. és kir. Hindenburg gyalogezred újabb tanujelét adta harcképességének . . .“

(Höfer-jelentés, szept. 20.)

Irtá: Mautner Pál.

A hold ráteríti ezüst fátylát a tájra, beezüstözi a kopár dombokat, bevonja ezüstfémű hálójával a fák és bokrok lombját, rajta ring csillogó ezüstpikkelyek alakjában az Ikva méltóságos lassúsággal hömpölygő vizén . . . Oh, ez itt nem Gorkij Oroszországa, a jég és hidegség, a vadtság és sötétség világa, úgy iettség, ez a nyugalom és béke szépséges világa. Fenséges a csönd. De mintha a domboldalon kuszna valami hatalmas előre, mint régmúlt idők monstrumja, mint óriási giliszta — s oda a békés hangulat! S amint ez a monstrum — közelebb jut hozzánk, lehull a lepel, megszűntünk nyugodtan gyönyörködni; a fülünkbe dörgi valami rémséges hang: Te, háború van! Itt mindenféle a háboru torka mered read! . . .

Az Ikva holdsugaras vize csöndesen folyik. Sötét partvonalra mentén a Hindenburgi ezred tábori őrsői sorakoznak egymás mellett s mint valami kihuzott acéllánc zárják le a vonalat, melyen átörni, átjutni nem lehet: a lánc nem enged. Sasszemek merednek előre a holdsugaras víz fölött. Vigyázni kell erősen, ma szállja meg a folyó egész vonalát a Hindenburg-ezred. Ott jó már nesztelenül a domboldalon; ez az óriási giliszta, mely óvatosan csuszik előre hosszú kigyótestével. Távolban vaktó fény ömlik szét az egyik dombel mögül, orosz fényezőző minden bevilágító fénye az. Az ezred hirtelen eltűnik. Alig hallható a parancs: „Nieder!“ s máris egy élőlényt nem látni állni, odalapul tiszt és közlegény a földhöz és a fényezőző sugari föltűnik sziklanak el. A fénykéve ide-oda fut egypárszor a dombosoron s aztán eltűnik pillanatnyi hirtelenséggel. „Auf!“ hangzik ismét a parancs, a giliszta csuszik tovább; je, a amit a fény ismét végigfut a tájon, megint eltűnik a mozgó test s a fény gyantlanul surran el fölötte. Így megy ez sokszor egymásután. S minden csöndes, kihalt. Mielőtt az ezred beérne a tábori őrsök vonalába, a giliszta teste darabokra tépődik s ahiány darab, annyifelé tart s később e részecskéik is teljesen szét-

*) A kitűnő tollu katona munkatárs ezen harctéri cikkét német nyelven a Neues Wiener Tagblatt részére írta, magyar nyelven pedig a Fejérmezei Naplónak küldte, amelynek Barits Ferenc 69. gyalogezredbeli hadnagya; harctéri munkatársunk fordította le. A harctéri levél a napokban fog megjelenni a Neues Wiener Tagblattban is, amely Barits hadnagya a Fejérmezei Napló számára írt több harctéri levélét már átvette több bécsi lappal egyetemben.

bomlanak s a végén az egész ezred mint egy egységes, összefüggő, végtelen hosszú vonal ér be az őrsök vonalába.

Már dereng. A kód lassan szétfeszül s mire itt a hajnal, az ezredből nem látni semmit; teljesen eltűnt. Csak parányi halmocskák sora látszik, ott ásta be magát még az éj folyamán minden egyes katonára.

Mindenfelé sik mezők. Sehol semmi nem mutatja azt, hogy itt egymással szembe két hatalmas küzdő áll, hogy egymást összetörjék, megsemmisítsék.

A nap erősen tűz alá. Semerre semmi jel arra, hogy itt emberek vannak, olyan kihalt, csöndes és mozdulatlan minden. Egyszerre valami különleges hang űti meg az ember fülét, halk, de egyre erősbödő bűgás-zűgás hallható. A magasban kiterjesztett szárnyu madár jelenik meg, az bűg. A bűgás egyre erősbödik, a madár alakja egyre nő. Egy orosz repülőgép — már egész tisztán látható. Aláülyed, de még mindig tekintélyes magasságban kanyarog, kémleli az állást. Egészen kellemes andalító bűgását hallgatni és bizony nem gondolunk arra, hogy az a repülőgép a halál követe szokott lenni. Még egy párszor körbe repül fölöttünk s aztán másfelé veszi útját s látjuk, egyre kisebb és kisebb ponttá szugorodik össze a messze-ségben.

Dél van. Valahol messze tompa dörrenést hallani s még nem is lehet sejtetni: vége van már a csöndnek és a nyugalomnak. Az a tompa dörrenés ágyuhang volt, kilövés. Valami susog a levegőben, a hang egyre erősödik: a gránát ássa előre magát a légtérben. Nyo-

masztó érzéssel, feszült idegekkel figyeljük a borzalmas hangot, a hosszúra elnyújtott z-ét. A gránát eléri a földet, óriásit dörren, bele-remeg az egész föld.

Főlröbben a gránát, szétcsapja borzasztó erővel a kemény, köves földet, homok, kődarabok — mint a szökőkút vize — 25 méternyi magasságba hajtódnak s igen nagy területen hullnak vissza a szétrobbant, halálhozó gránátzilánkokkal együtt. S erre a "pokol minden borzalma meglevendenik, gránátok, shrapnelek süvitenek, robbanások zúgnak, — nincs hasonlat, mihez ezeket a hangokat és borzalmakat hasonlítani lehetne! Nincs toll, mely a pokolt leírni tudná! — Mit használ, ha leírom, hogy ez az ágyutüz négy óra hosszat tartott és hogy huszonnégy ágyú okádta szakadatlanul felénk a halált, ezt nem lehet elképzelni, nem lehet megérteni. Egyszer csak az érzékeny idegek új hangot fedeznek föl; az ágyúbombóléshez gyalogsági tűz is járul. Ez volt csak a pokoli koncert.

S im egyszer csak halotti csönd lesz. Csak a haldoklók és sebesültek nyögése és sóhaja hallható. „Csönd a vihar előtt!” Most jő a roham. Több sorban rohannak előre az oroszok, ordít mind-egyik, mered előre a szurony. De dolgozik a puska meg a gép-gegyver, egymásután semmisülnék meg a rohamozó orosz rajvonalak. Az utolsó sor mégis beér. Ember ember ellen küzd, szuronnal, puskatussal, ököllel, foggal, körrömmel. Kibírja tovább? már meg lehet itélni: fut az orosz — visszafelé, marad hátra fogoly, sebe-

sült, halott bőven. Megtört az orosz ereje. Ujra ünnepi csönd lesz. Köröskörül úgy fest a föld, mintha óriások fölforgatták volna, összetűték, szétépedtek volna. A sebesülteket, halottakat elhordták már hátra.

A lenyugvó nap utolsó sugarai bearayozzák a gránátoktól föltűrt földet, s rajta a tört fegyvereket, ruhadarabokat, vérmomokat. Különbön minden olyan, mintha mi sem történt volna!

Németből: *Barits Fercnc,*
69. gy. c. hadnagy.

Elfogták.

a fogházszökevényét.

Megirtuk, hogy a mult héten Osváth Zsófia 20 éves leány megszökött az ügyészség fogházából s ugyanakkor a Sütő utcában egy lopás történt, mintegy 100 korona értékű ruhát emeltek el. A rendőrség nyomozott a bűnygyben, amelyben először azt állapották meg, hogy a lopást Osváth Zsófia szökevény követte el.

Osváth Zsófia tegnap kézrekerült, a bűnygyi fénykép alapján egy rendőr Celdömölkőn a vasutón letartóztatta. Azonnal szembesítették a károsulttal, akinek állítása szerint azonban más követte el a tolvajlást. Osváth Zsófiát vizsgálószék az ügyészség fogházába.

Háborus jegyzetek

Az új hadikölcsön-kötvények 6 százalékosok és ezuttal 97-10 K. árfolyammal kerülnek kibocsájtásra, mely árfolyam október 31-ig bezárólag marad érvényben. November 1-től kezdve az alábbi árfolyam 97-40 lesz, a 30 fillérsi árfolyamkülönbözet azonban csak látszólagos, minthogy az a folyó 6 százalékos kamatélvezet révén megtérül. Ezekből az árfolyamokból az alábbiak a visszatérítendő legnagyobb jutalékok hitelezői. Jobb tőkeelhelyezést a hadikölcsönnel el sem lehet képzeln. A magyar államnál jobb hitelezőt, 6 százaléknál magasabb kamatozást senki sem kívánhat. Pedig nem is 6 százalékot, hanem ennél is többet: 6.17 százalékot jövedelmeznek a kötvények, mert a tényleges befektetés minden 100 K. s kötvénynek csak 97-10 K. A hadikölcsön jegyzése tehát voltaképpen nem is áldozat, hanem kitűnő üzlet és jegyezhetjük: készpénzfizetés ellenében; ebben az esetben a kötvények kamatjövödelme a fentebb jelzett 6.17 százalék, továbbá 15 százalékos készpénzfizetéssel, lombardkölcsön igénybevétele mellett.

A 15 százalékos meghaladó összegű 5 százalékos kamat mellett készséggel előlegezik. Minthogy a kötvény kamata évenként 6.—K. a lombardkölcsönért évente 4.12 K. a befektetett 15.—K. évi jövedelme 12.47 százalék, vagyis 1.87 K. Jegyezhetjük továbbá a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett értékpapírok fedezetét mellett (természetesen szolgálhat fedeztetül

TÁRCA.

Zsir-dráma.

Az Új Nemzedék készítette a következő érdekfeszítő drámát!

Előjáték.

Szvoboda rendőrkapitány szobája. A Magyar Ember berohan.

Magyar Ember: Nagyúr, segítség, nincs zsir!

Szvoboda: Mi az, hogy nincs zsir? Éppen most mondták, hogy van zsir.

Magyar Ember: Van zsir, de elbujt valahová.

Szvoboda: Előfogom állíttatni. Magyar Ember: Tedd ő nagyúr. A zsir az élet sója, de elbujt a zsir.

Szvoboda: Ne zsirj te magyar ember, kinyomozzuk tartózkodási helyét és le lesz tartóztatva. Hej, csatlósok, Muci paripámat, mikor utolsót ít a vasnyelű éjféli, itt lesz a zsir helyben.

Magyar Ember: Az ég áldjon hagyúr.

(Elohannak. Zöld fény, a zenekar a „Fel-Krétába” című hazafias indulót zengi)

Függöny.

I. felvonás.

Szvoboda és a Magyar Ember lázasan keresik a zsirt. A színen egy idegen megy át. Szvoboda hejjaként csap le rá.

Szvoboda (megragadja az idegent): Zsir!

Magyar Ember: Hol a zsir? Szvoboda: Itt! (Az idegen mel-lényén csakugyan van egy zsir-pecsét. Elkobozzák.)

Szvoboda: Tovább. Ez csak a kezdet. (Benyit a „henteshez”) Itt nincs! (benyit a hizlalóhoz) Itt sincs! (benyit a vásárcsarnokba) Itt sincs! Hol van a zsir? (Benyit a galiciát menekülőhöz) Itt sincs! (benyit a tizes bizottsághoz) Itt sincs! (benyit a szegény emberhez) Itt sincs! (benyit a gazdag emberhez) Itt sincs! (benyit a koldushoz) Itt sincs! (benyit a királyfihoz) Itt sincs! (benyit egy nagy bank raktárába és csakugyan ott a zsir, hordókban, bődönökben, fazekakban, kádakban és üvegekben csupa merő tiszta, ikrás, gyönyörű zsir. Szvoboda egy pillanatig rámered a zsirra, azután becsapja az ajtót és felordít.) Itt sincs! (és elrohan.)

Magyar Ember: (utána rohan, mert nem érti a dolgot.) (Vörös fény a zenekarban: Sok-szor úgy szeretnék zsirni!)

Függöny.

II. felvonás.

Gróf Duna kormányelnök a világpolitika fókuszában ül és lángostort fon napsugarakból. Szvoboda halványan belép.

Gróf Duna: Mit háborgattok? Nagy munkában vagyok!

Szvoboda: Kegyelmes ur, láttam a zsirt!

Gróf Duna: Hol?

Szvoboda: (sug).

Gróf Duna: Hah, reszkess valamérő!

Szvoboda: (reszkét).

Gróf Duna: Különbön az meg nem zsir. Éppen itt volt Pullmann és Bilánczi, a bank igazgatója és felvilágosított, hogy az ott a bank raktárában nem zsir. Kétségtelen, hogy egyszer zsir lesz belőle, de még nem zsir. Még értetlen, mondhatni, zöld.

Szvoboda: Zöld? A zsir zöld?

Gróf Duna: Igen. És ilyen állapotban forgalomba bocsájtani merénylet volna a publikum egészsége ellen. Ezidőszent még egész silány minőségű, hét koronát se ér kilója, illet nem szóhat a bank a publikum nyakába.

Szvoboda: De zsir kell a magyarnak.

Gróf Duna: Várjunk. A közönség meg lehet róla győződve, hogy

éber figyelemmel kísérjük az ügyet. Ne adjunk tápot ellenségeinknek.

Szvoboda: Nem is. A Magyar Emberek adjunk tápot.

Gróf Duna: Majd há megéri. Silány hét koronás zsirral nem nyomoríthatjuk meg a publikumot. Igen, majd ha 10 koronássá érik, akkor, oh akkor majd, de addig bűn volna. Hét korona érot adni, mikor nemsokára 10 koronaeót adhatunk. Mi? Most jönnek azok a németek! A Pullman mondja, hogy ott három horonás zsirt adnak a publikumnak. Haha, nevéstéget képez. Hogy jön ez a Pullmann 10 koronás árujához? (bűsan) És mégis mindig a németeket vágják a fejembhez. Oh, hazám. (zsir.) Még megharagítják nekem ezt a Pullmann pont most a kölcsön előtt. (Meglátja a Magyar Embert) Dobják ki, mert megszakad a szivem!

Magyar Ember (berohan): Zsir! Zsir! Zsir! (A többi kitoróli a cenzura.)

(Kék fény. A zenekarban: Ha a föld Isten kalapja.)

Függöny.

III. felvonás.

A fővárosnál. A főváros épen a a tiznotezredik plakátot ragasztatja ki. Az előbbieken van liszt, kenyér,

SÖVEGJARTÓ vászonáruháza, Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLOSÓ szabott áruk.

az I. és II. hadikölcsönkötvények is).

Ebben az esetben a kötvények teljes ellenértékét bocsátjuk rendelkezésre 5 százalék kamat mellett. A lombardkölcsön törlesztése tetszesszerűn részletekben történhetik. A jegyzés ilyen módja mellett az alábbi kamatjövédalma 100 koronás kötvényenkint 6 — K; fizet az előlegezett 97.86 K-ért lombardkamatként 4.86 K-t tehát minden befektetés nélkül 100 koronánként mutatkozó haszon 1.14 K. Ugyszintén életbiztosítási kötvények ellenében is jegyezhetünk, amennyiben az illető biztosítótársaság a kötvényekre előleget folyósít.

Kis összegzet is érdemes, sőt nagyon kívánatos és szükséges jegyezni. A kis jegyzések nagy tömege adja meg kölcsön sikerének alapját. Magyarországnak 20 millió lakosa van; ha mindenki átlagban csak 100—200 K-t jegyezne, több milliárdot eredményez a jegyzés.

Ady Endre a szabadkőműves erkölcsön élt és ettől tönkrement író mostanában a Világban írogat össze tücsköt-bogarat, hogy egy kis pénzhez juthasson. Régi szellemessége kialudt már, ujjai sem pengenek lantot, vagy ha igen, macskazenét hallunk. Eredetisége is elveszett. Szóval a hajdani mester nagyon szánalmas állapotban van, reá ugyan a legszigorubb orvos is untauglich véleményét mondott volna. De élni csak kell ebben a drága világban is, azért ír egyet-mást, de mindig zavarosát a szabadkőműves lapba. Többnyire a nélkülözhetetlenek irásait olvassa el s azokhoz fűz gyenge, nagyon gyenge megjegyzéseket. Nemrég arról írt, hogy

cukor és többi, ezen a lügtolsón van a zsír.

A Főváros: Na, csakhogy ezt is megoldottam. (Megtöröli a homlokát.)

Pullmann bankigazgató (berohan): Itt a zsír. Uccu bizony megérk a zsír. Már tíz koronát megérk.

Gróf Duna (berohan és a Pullmann mellére tűzi a signum laudist): A hálás haza nevében. Eljén! Hoch! Zsvió! Szetreaszke!... remélem, nem hagytam ki egy nemzetiséget sem? Hol van most a Magyar Ember? Ilyenkor persze nincs itt, most nem lehet szidni a korományt. Szvodoba, állítsa elő a Magyar Embert!

Szvodoba: Elénk sajnálatomra nem tehetem. A Magyar Ember elesett Doberdónál.

Mind együtt: Micsoda pech. (Szinpadd elsötétül. Zene: Beet-hoven gyászinduló.)

Függöny.

Epilógus.

Nyílt változás. A szín pusztá tért, közepén éppen befesz egy aranyos palotát, rádium oszlopokkal. Platina portálok és az ablakok üvege gyémántból. A zene halkán játsza a kolnidrét, Lila fény. Jobb felől gróf Duna még mindig a világpolitika fókuszán ül és jelenleg a kínai köztársaság sorsát intézi. Most éles reflektorfény érik a palota ormára és ott meglátszik a fündöklő cégtábla felirata:

Lánci és Ullmann, ezéltött Magyarországnak.
(21 ágyulóv. Generalmars.)

Függöny.

„az Isten kell nekünk valóban”. Csoda, hogy a Világ engedélyezte Adynak a nagy I betűt, de még csodálatosabb, hogy Ady megengette ezt önmagának. Szóval kell neki az Isten, de rögtön kimondja hogy „javítani kell rajta”. Nagy nehezen kisíti: tényleg át kell dolgozni az Istent, aki kegyelmes és kell nekünk. Jászi Oszkár és Ignatus cikkeinek az alacsonyabb szellemetlen kiadása ez a fejtegetés. A cikkének a címe: Távól a csatatéről. Na valóban csak távol a csatatéről lehet ilyen zöldségeteket írni.

A Pesti Hírlap egyik szerkesztői üzenetében válaszol annak a leányolvasójának, aki panaszkodik, hogy a társadalom felfogása még nem hagyta helybe a szabadszerelemet. A P. H. persze bölcsekedik s cseppet sem szabad csodálkozunk, hogy az erkölcsi törvényeket maga is örültségnek nevezi. Előtte ezek a hatalmas természeti törvények csak üres formák, melyeket le kell rontani. Több mint egy hasábon keresztül beszél ilyeneket, de azért a P. H. nem erkölcsstelen. Ó dehogya! Hosszu-hosszu fejtegetés után megjegyzti, hogy azért mégis csak maradjon az illető olvasó az erkölcsi határain. Ez is szép következtetés, a P. H. erkölcsének ékes bizonyossága.

A Népszava állandóan panaszkodik, hogy a törvény előtt törvényes és törvénytelen feleség nem egyenlő bánásmódban részesül s kiabál, hogy a törvénytelen feleségek nem kapnak hadiséglényt. Hát miért tanítják az elvtársakat szabadszerelemre? Tudhatták volna, hogy Magyarországon még uralkodik az erkölcsös felfogás, habár mellette tombol is az erkölcsstelenység. Miért is nem maradtak az erkölcsikkal a mi határainkon kívül!

Gondoskodás a rokkantokról.

Azokat a csonkított, béna és belbeteg katonákat, akik a Rokkantügyi Hivatal intézeteiben orvosi utókezelésben és gyakorlati oktatásban részesülnek, az utókezelés éke oktatás tartama alatt is figyelemmel kísérik abból a szempontból, hogy szükség lesz-e számukra állandó kezeset nyújtó és családjukkal együtt való megélhetéstük biztosító munkalkalmat szerezni.

Sokan lesznek azonban, s már is vannak olyanok, akik a katonai kötelékekből felülvizsgálat után elbocsáttatnak anélkül, hogy a Rokkantügyi Hivatal intézeteiben megfordultak volna. Ezek nagyobb részt előbbi lakóhelyükre térnek vissza, vagy az ország más vidékein tartózkodnak s bizonyára nem csekély számban akadnak közöttük olyanok, akik korábbi foglalkozásukat festi fogyatkozásuk vagy megváltozott munkaviszonyok miatt többé nem folytathatják, újabb munkalkalomhoz pedig saját erejükből nem juthatnak.

Az ilyen rokkant katonák személyesen vagy írásban jelent-

kezzenek a Rokkantügyi Hivatalnál. Írásbeli jelentkezés esetén a következő adatokat kell bejelenteni:

A rokkant katona neve, születési helye és éve. Csapatátsé és rangfokozata. Családi állapota, gyermekei száma és ezek közül hány keresőképes. Állandó lakhelye és jelenlegi tartózkodási helye. Katonai szolgálatból mikor lett véglegesen elbocsátva? Rokkantságának milyensége és foka. Mi volt polgári foglalkozása és tudja-e azt továbbra is folytatni? Mint rokkant valamely foglalkozásra nyert-e kiépítést és mire? Milyen fizetési igényei vannak? Milyen az iskolai előképzettsége? Mennyi a rokkantsági járuléka és sebesülési pótdíja, és részesül-e ezeken kívül még bármilyen más címen életjáradékban? Mi az anyanyelve s milyen más nyelveket beszél még? Katonai szolgálatból történt elbocsáttatása óta volt-e már valahol alkalmazva, ha igen, hol, kinél milyen minőségben, mennyi ideig s mily fizetés mellett?

HIREK. Napló.

A sajtó szabadsága épp úgy nem a mi szabadságunk, ahogy a parlament szabadsága nem a képviselők szabadsága. És a közönség tisztában van vele, hogy mit jelent a cenzúra... nem az újságíróknak, de a köznek. A kritika szabadságát a háboruban csak a sajtó képviselheti — a sajtó nagyon jól tudja, hogy milyen pontokon érvényesíthető a kritika, csakis ott érvényesíthető, ahol muszáj és ahol lehet. A cenzúra, általában elismerjük, hozzátartozik a háboru rendjéhez — de az is hozzátartozik a háboru rendjéhez, hogy ez az egész rend csak ott és csak annyiban térjen el a polgári jogrendtől, ahol feltétlenül szükséges. Ami baj, ami orvosolni való az itthon küzdő országban van, az nem a háborunak a kísérője, hanem a kapkodásnak, a dolgok rossz, azt mondhatnók általánosan rossz megítélésének — a háboru épp úgy nem jelenti azt, hogy muszáj drágaságnak lenni, hogy muszáj az uzsora aranyalásainak virulni, mint ahogy nem jelenti azt, hogy muszáj hallgatni, muszáj dobszt mondani mindenne.

Nem beszélünk szabadságjogokról, hiszen ma minden jóvaló ember lelkesen éri be azzal a szabadságjoggal, amit a Dienstreglma biztosít neki, de ha a hadviselés érdeke az, hogy bizonyos dolgokról ne lehessen beszélni, épp úgy a hadviselés érdeke, hogy bizonyos dolgokról igenis lehessen beszélni.

Aki figyelemmel kíséerte a háboru előzményeit és az olombetűk hasadéknak belátót a háboru országok életébe, az tudja, hogy amit olyan sokáig pohárköszöntő frázisnak mondtak, hogy a sajtó nagyhatalom, az valóban igaz. A sajtó nagyhatalom. És a katonái, az a rengeteg millió kis olombetű kimeríthetetlen tartalékserege az általános népfelkelésnek, de hogy a hivatását, a nemzet, a hadviselés érdekében szükséges hivatását teljesítse, hogy mintegy polgár-

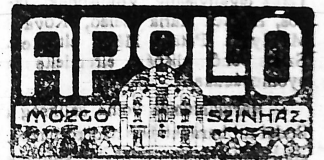
orsége legyen az itthoni életnek, nyomozó közege a bűnnek és pajzsa a nemzeti akaratnak, ahhoz szükséges, hogy hadtápvonalát: a gondolatot ne vágják el és az előtte hömpölyögő tengert: a népleket, ne blokkirazzák előre. A közönségnek több szüksége van ma a sajtó szabadságairól mint valaha.

— Gróf Károlyi József itthon. Gróf Károlyi József fehérvárcsurgói földesur megrongált egészsége helyreállítására a harctérről hazakerkezett, s csurgói kastélyában pihen ki a háboru forradalmait. Pár heti üdülés után ismét visszamegy a harctérre.

— Katonai kitüntetések. Juhász Béla 13. huszárezredbeli, Kronholz Artur 10. huszárezredbeli főhadnagyok az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a Signum Laudisszal lettek kitüntetve.

— A lisztelosztás ügye. A lisztelosztás ügye, mint ismeretes, hosszú és szenvedélyes vitát provokált, amelynek hírlapi polemája épen a Fejérmegyei Naplóban történik. A lisztkereskedők csütörtökön nyújtották be a városhoz ajánlatukat, hogy milyen jutalék mellett hajlandók a lisztárúsítást lebonyolítani. A város 3 százalékot hajlandó adni a kimérésért és három napi időt engedélyezett az ajánlat elfogadására.

— Beszűntetett tudakozó iroda. Csóri tudósítónk írja: Gróf Somssich Józsefné kénytelen lévén legközelebb elutazni, tudatja, hogy folyó hó végével csóri tudakozó irodáját besűntetési és kéri mindazokat, kik eddig bizalommal hozzá fordultak, vagy ezental hozzáfordulni szándékoznak, hogy november elseje után a székesfehérvári tudakozó iroda közvetítését legyenek szivesek igénybe venni.

Pénteken és szombaton

Mária Magdolna

Dráma 4 felvonásban.
Írta: Heibel Frigyes.
A főszerepben Leopoldine Konstantin a berlini Reinhardt színház tagja.

ELIZ ELJEGYZÉSE
Évigjárték 2 felvonásban.
Messtor-hét. 33. sz.

— **Polgármesterek kongresszusa.** Az az általános és hallatlan drágaság, amely az ország minden városát kivétel nélkül sújtja, a városok vezetőségét arra bírta, hogy egy közönséges értekezlet tartásának a közölgözés ügyében. A városok polgármestereinek nagyfontosságú gyűlése csütörtökön volt Budapesten, amelyen Dr. Saára Gyula polgármester is részt vett.

— **A kárpáti falvakért.** A székesfehérvári légszuszgár a kárpáti falvak felépítésére 200 koronát adományozott.

— **Halálózás.** Özv. Dénes Józsefné 70 éves korában meghalt. Az elhunyt néhai Simor János hercegprímás unokahuga volt.

— **Kincstári lovat kapnak a kisgazdák.** Az őszi vetési munkálatok serényen folynak, de igen nagy nehézségeket okoz a háború folytán előállott nagy lóhiány. Ezekben a nehézségekben igyekszik segíteni a honvédelmi miniszter legújabb kelt rendeletével, amelyben elrendeli, hogy a huszárezredek pótszáadai, mint a tüzérezredek pótlói és a valahadi lókorházak, amelyben a szolgálati viszkó megengedik, elsősorban a kisgazdákat az őszi vetési munkálatok tartamára kincstári lovaknak kölcsönkép való kiadása által kisegítsék.

— **Tilos a beteglátogatás.** A Szent György kórház igazgatósága a járvány miatt megtiltotta a betegek látogatását. A tilalom ideje bizonytalan időre szól.

— **Kivágott gyümölcsfák értékesítése.** A fegyvergyáraknál készítéshez a hadvezetőségnek nagymennyiségű keményfára van szüksége. Kísérletek szerint eme célra minden gyümölcsfafajta, de főleg dió, cseresznye, körte, alma, szilva és nemes gesztenye bizonyultak legalkalmasabbakkal. A Hadügyminisztérium mindezen fenti fajta gyümölcsfaterméseket, melyek elérés, sérülés, szóval bármintemű ok miatt kivágottak vagy kivágásra kerülnek, ha azok törzse legalább 2 méter hosszú és vékonyabb végükön hántott állapotban legalább 28 cm. átmérőjűek, 100 kg-nyi maximális 10 K vételárban megvásárolja.

— **Eltűntek.** Lakatos Vendel napzámos, Szommer Gábor, Farkas Teréz cigányleány, Vojnischek János, Kovács Mária-cseléd, Kovács Mihály és Pataki Mária eltűntek. Szűcs Jenő alispán elrendelte a nyomozásukat.

— **Harmóniumra** volna szükség a Budai-utai barakk-tábor hadikórházba, ahol naponta a sebesült katonák és a környékbeli lakók számára szent mise van. Akinek volna, egy nélkülözhetetlen harmóniumja, sziveskedjék kölcsön a barakk-kórháznak odaajándékozni.

— **Öngyilkos katona.** Szabó József pátkai lakos, mint beteg került haza a harctérről. Súlyos betegsége annyira elkeserítette a szerencsétlen embert, hogy elvágta nyakát. Életveszélyes sérülésével a hadikórházba szállították.

— **A kutba ülte magát.** Fehérvár-csurgói tudósítónk írja, hogy Szabó Erzsébet csurgói 22 éves leány, aki már hosszabb idő óta nagyfokú szívbetegségben szenvedett, egy ilyen rohama alatt a kutba ugrott. Mire rátaláltak a szerencsétlen leányra, már kiszegvedett.

— **A közlelmelési raktár.** A közlelmelési bizottság 5 vagon burgonyát vásárolt, amelynek kimérése, mint megirtuk, az iskola-utcában lesz a Rádlér fele raktárhelyiségben. Rádlér Gtfrid fogja a város összes élelmiszerét elárulni, amiért 3 százalék a jutalékot kap. A közlelmelési bizottság tartalékilisztraktárt is fog berendezni.

— **A francia családok.** A francia közmunkaminisztérium nemrég tette közzé a francia családokról szóló kimutatását. E szerint Franciaországban 11,317,434 család van. Ezek közül 1,805,744 család van gyermek nélkül; 2,967,571 család van 1 gyermekkel; 2,661,978 család van 2 gyermekkel s csak 45 van olyan, ahol 17 és több gyermek van a családban. Nem különös tehát az, amire néhány hónap előtt a német sajtó mutatott rá t. i. a francia lapok az esleletek közléseinek a leggyakrabban akként emlékezik meg, hogy x. y. házasság, egyetlen fia hősi halált halt. Mindez pedig a multnak a bűne, melyet egyedül a keresztény erkölcsökhöz való visszatérés gyógyíthat csak meg.

A Székesfehérvári Hitel-szövetkezet igazgatósága ez uton is közli tagjaival, hogy a gazdaközönséggel, hogy a 6%-os III-ik hadikölcsönre jegyzéseket és befizetéseket az eredeti feltételek mellett és pedig október hó 31-ig 100 koronánként 97 K 10 fillérrel, azontul 97 K 40 fillérrel már f. október hó 14.-étől kezdve elfogad hivatalos helyiségében (Távirdu-u. 6. sz.) hetenként csütörtöktől szombatig d. e. 9—12-ig és vasárnaponként d. e. 11—12-ig.

— **Boltjóránahajszos** korpásodás, hajhullás ellen kitűnően bevált szer: üvege 1 kor. 20 fillér. Kapható Szűts Róbert Magyar Korona gyógyszerárban Kossuth u. sarkán.

PIUMEI kávébehozatal

SZÉKESFEHÉRVÁR
:: (BARÁTOK EPÜLETE) ::

Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávénapgyörköldé! Telefon 250.

A magyar keresztény szociálista szakszervezetek 1914-ben.

Előttünk fekszik a keresztény szakszervezetek jelentése. Ki fogunk venni egy pár jellemző adatot, hogy az 1914 évet olvasóink elé tárhasuk a magyar keresztény munkásmozgalom állapotáról.

Szomorodottan lapozgatjuk a jelentést, mert azt látjuk belőle, hogy a nagy lendülettel megindult és szép reményekre jogosító mozgalom a háború miatt megállt, mint minden kulturális mozgalom. Minél jobban elmélyedünk a számokban, amelyek az erő, a kiterjedés fokmérői, annál jobban ölik szemünkbe ez a nagy pusztulás, amelyhez hasonlólt csak kisebb mértékben tapasztaltunk a központi hatalmak országainak más munkásmozgalmaiban. Ugy vagyunk a keresztény szakszervezeti mozgalommal, mint az édesapa a szeretett fiával, aki hősi halált halt a harctéren. Sajnáljuk őszintén, hogy oly nagy tagvesztés érte a szakszervezeteket, és fájdalommal érzünk a nagy pusztulás miatt, azonban, ha arra

gondolunk, hogy ennek az oka az a nagy, létünkért és a jövő békéjéért folyó háború, akkor megnyugszunk. Bizunk a jövőben.

A jelentésből az tűnik fel először, hogy a nagy tagvesztés felülmúlja az osztrák, német keresztény és szociáldemokrata szakszervezeteinek a tagadását a háború alatt, vagy jobban mondva az 1914. évben. A magyar keresztény szociálista szakszervezetek tagjainak háromnegyedre hiányzik. Ez olyan szám, amely a többi szakszervezetek tagvesztéséhez arányitva — nagyon abnormális. A magyar szociáldemokraták tagjainak a 42 százalékát, az osztrák szociáldemokrata szakszervezetek tagjainak 43,03 százalékát, a németek 38 százalékát, az osztrák keresztény szakszervezetek 39 százalékát, és a németek pedig 36 százalékát veszítették el a háború évében. (Ezek az adatok a „Soc. Monatschefte“, „Correspondenzblatt“, „Gewerkschaften“ és a „Zentralblatt“ egyes számaiban megjelent kimutatásokból valók.) Egy szakszervezeti mozgalom taglétszáma sem apadt 75 százalékkal, mint az a keresztény szociálista szakszervezeteknél történt. Azonnal szájunkra tolt a kérdés, vajjon ennek mi az oka? Nagyon egyszerű. A tagok javarésze fiatalember. Amerre nézünk, Budapesten, Kassán, Pécsen, Fehérvárott, Győrben stb. stb. mindenfelé csupa fiatalember látunk a szakszervezeti mozgalmakban. Békében ez nagyon örvendetes volt, mert éreztük és tudtuk, hogy a fiatalok a jövő. Háborúban azonban másképpen van. A régi elvek felfordulnak. Ilyenkor a világ a visszajára jár. Ilyenkor a fiatalok a halál. Igaz, az a szép halál, a hősi halál Lengyelország emberével áztatott földjén, a doberdói fensíkon, vagy az Isonzó sziklás partjain. Sok keresztény szociálista vonult a csatákra, több mint bármely szakszervezeti mozgalom tagjai közül. Ez a nagy veresítés természetesen katasztrófális jelentőségű az ugys fejteljen, gyenge keresztény szakszervezeti mozgalomra.

(Vége köv.)

Mária Magdolna.

Dráma 4 felv. Irta Hebbel Frigyes. A főszerep Leopoldine Konstantin, a berlini Reinhardt színház tagja játsza. Bemutatja az Apolló Színház pénteken és szombaton.

Arról a hatalmas filmszenzációról, mely ma és holnap kerül színre az Apollóban, a következőket írják: A multkoriban a Tivoliban megneztük a fekete álom c. film ripézét, melynek két főszerepét Asta Nielsen és Psylander játszották. Sokért nem adjuk, hogy láthattuk és megállapíthatjuk, hogy négy év alatt — ennyi idő is ugyanis mindössze a Fekete álom — mily nagyot fejlődött a film technikája. Valószággal tanulmány volt számunkra, különösen, hogy mindjárt utána intím bemutatásban láthattuk a Mária Magdolnát, mely Hebbel világhírű 4. felvonásos drámájának filmrevitete. Ez a mű a németek Bánk-Bánja, elképzelhető tehát, hogy a berlini filmgyár kicsoda áhítatos tisztelettel nyult hozzája, hogy az operatőr rendező, színészgárda mennyire rajta volt, hogy mesterművet alkosson. Aki a Fekete álom látta és ilyenek — igen sokan vannak, nézze meg Mária Magdolnát is, hogy akárcsak mi, különös csodá-

lattal adózhasson a film technika csodálatos fejlődésének. Hogy e kis referátát olyannyira a technikára vonatkoztassuk ki, korántsem azért van, mintha maga a darab nem érdekelné meg a méltatást, hanem mert egyrészt a Mária Magdolnát ismerteti valószággal sértő volna az olvasóra, másrészt a berlini Mester gyár rendezője a mult század negyvenes éveiben játszódo műmillióját ruházattal, a levegőjét oly tökéletes művészettel vitte a filmre, hogy ezentul irandó Hebbel-birogfiák joggal emlékeznek majd meg e filmről, amint amely teljesen ekvivalense a mű legelőkeltebb szinpadai előadásának. Mária Magdolnát különben Reinhard művésznője Konstantin Leopoldina játszta. Azt hisszük, ezek után teljesen felesleges a képet külön is megasztalni. A műsort még a legújabb harctéri felvételek és egy két felvonásos vigjáték. „Eliz eljegyzése egészíti ki. A helyárok rendesek.

Székesfehérvár szab. kir. város polgármestere
12773/1915.

Hirdetmény.

A cs. és kir. katonai parancsnokság budapesti hadbiztosságának 30169 szu értesítése szerint a budapesti, bajai, barcsi és székesfehérvári katonai élelmelési raktárak megbízottak, hogy vadgesztenyét vásároljanak.

Erről azzal értesitem a város polgári lakosságát, az állami főreáliskola, a ciszterci z fogimnázium, a felsőkereskedelmi iskola, az elemi népiskola igazgatóit, hogy a fentebb nevezett raktárak 100 kg. nettó friss vadgesztenyéért 12 K-t fizetnek.

A város területéről beszoigaltatandó vadgesztenyét a székesfehérvári katonai élelmelési raktár veszi át.

Székesfehérvárott, 1915. okt. 13.

Dr. Saára Gyula
polgármester.

APRÓHIRDETÉSEK.

Egyszobás utcai lakás, — melék helyiségekkel együtt — esetleg bútorozottan is, Simor-utca 21, szám alatt minden órára kiadó.

Igen szép nemesített fajú krizantim-tövek és virágcsokok, nürnbergi édes forma, nagyszemű ribiztermő bokrok, bötermő málnatövek, saláta és nemes eperpalánta és vörösrépa kapható Széchenyi utca 26. szám alatt.

Telefon 233. — Telefon 233.

Pénteken és szombaton,
október hó 15 és 16-án:

Filmszenzáció!

A postakocsis.

Remek filmujdonság gyönyörű táncokkal és cirkuszi mutatványokkal.

Pütműsor: 1. vöröskereszt jutaloma, életpék. 2. A győztes, vigjáték. 3. Mukit leölték. 4. Tibeti táncok.

Rendés helyárok.

Naponta 2 előadás 7 és 9 órakor.